

გრანი ქავთარია კომეტარები უახლოეს ფარსულზე

2006 წლის ზაფხულში მოხდა ერის პირველი ალბა მატერის — თბილის უნივერსიტეტის ვანდალური დარბევა. საქართველო გულგრილად იდგა და სეირის მაყურებლის როლით კმაყოფილდებოდა.

„კართავენი უნდა დაინგრეს“, ასეთი იყო ევროპულად მოაზროვნე რეფორმატორების ხება და დაანგრიეს კიდეც, როგორც ქვეყნის განვითარებისა და განათლების ხელისშემშლელი. ვისაც მექსიერება არ დალატობს, ემასხოვრება იმდროინდელი საქართველოს „მწიგნობართუხუცესის“ ა. ლომაიას ცინიკური ენაშეობა, რომ უნივერსიტეტი იყო ბნელი აზრების სამჭედლო და ბარიერს უქმნიდა ქვეყნის აღორძინების იდეას. ამიტომ მისი დატოვება არსებული სახით იყო ქართული მეცნიერებისა და განათლების შემაფერხებელი.

ძლიერთა ამა ქვეყნისათა უკიდურესი გაღიზიანება-გაბრაზება გამოიწვია უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებელთა სამართლიანმა პროტესტმა, რომლებიც წინ აღუდგნენ „რეფორმატორთა“ ვანდალურ ჩანაფიქრს. პროტესტის პირველსავე გაელვებას მოჰყვა სიბრძელის მეზურის ა. ლომაიას შეურაცხმყოფელ გამოსვლათა სერია, რომელსაც მონური ერთგულებით ქმიანებოდა და აღრმაფებდა უნივერსიტეტის საავარიო კარუბიდან შემომძვრალი გ. ხუბუა. ევროპულად განათლებულმა და აღზრდილმა სიახლეთა აღეპტებმა აუშვეს აფრები და ყოველგვარი ნორმების დაუცველად დაიწყეს ღირსეულ აღამიანთა უდიერი ლანძღვა-გინება.

ქართული განათლების „ვარსკვლავები“ (ა. ლომაია, გ. ხუბუა) სიმართლისათვის მებრძოლ პროფესორებს უწოდებდნენ მეამბოხებსა და ხულიგნებს. კიდევ უფრო შემამკობელი იყო პარლამენტიდან ნასროლი სიტყვები: „უნივერსიტეტის პროფესორთა სამარცხვინო გამოსვლა“. ასე მოიხადეს ვალი რევოლუციული ხელისუფლების წინაშე საკმაოდ მდარე განათლების მქონე ახალი საქართველოს „მშენებელმა“ გოგო-ბიჭებმა. ამას დაემატა რეფორმირებული სასამართლო, რომლის ვერდიქტსაც ალბათ მომავალი თაობები კანონიერების უმაღლეს გამოვლინებად ჩათვლიან (დღეისათვის თეთრისა და შვის გასარჩევად არავის სცალია). სასამართ-

ლომ ლომაია-ხუბუას მხარე მიიჩნია სამართლიანობის მედროშედ, ხოლო პროფესორები და აკადემიკოსები ხულიგნებად, მაგრამ წავიდა მცირე დათმობაზე და სასჯელად შეუფარდა წვრილმანი ხულიგნობა. ცვლილებამ რამდენიმე პროფესორის პროტესტი გამოიწვია: თუ ხულიგანი გარ, რა შუაშია წვრილმანი და მსხვილმანი, დამიტოვეთ ხულიგანიო. ასეთ კომიკურ სცენებსაც ჰქონდა ადგილი თემიდას ტაძარში. სასაცილოა (უფრო სატირალი), როდესაც 60-80 წლის ადამიანებს, რომლებიც მთელი ცხოვრება სიწმინდესა და ეროვნულ იდეალებს ემსახურებოდნენ, ჭაობის ჯოჯოები ხულიგნების კოგნომენით „აჯილდოებენ“.

ერთ დუმდა და მოთმინებით უსმენდა ა. ლომაიას „ბრძნულ“ ზღაპრებს (საბოლოოდ დავრწმუნდით, რომ დუმილი ყოველთვის ოქრო არ არის). ცრურეფორმატორებმა ხელის ერთი მოსმით ამოძირკვეს ქართული განათლების ტაძარი და თავიანთ გმირულ საქმეს ახალი ერთს დასწყისი უწოდეს.

ქართული მეცნიერებისა და განათლების ქონდაქრები (სულხან-საბა ორბელიანის განმარტებით — „ქონდაქარი — მკვლელობის მოხელე კაცთა და საკლავთა... რომელსა თურქი ჯალათს უხმობენ“) თავიანთ შხაკვრობას ევროპულ საგანმანათლებლო სივრცესთან მიახლოებით ამართლებენ (სინამდვილეში ეს არის ცენტრალური აფრიკისაკენ მიმავალი გზა). საღი მხედველობის მქონენი კარგად ხედავენ, რომ რეფორმატორთა სიყალბეზე აგებული სოფიზმი არის სიბრძლისაკენ გადადგმული ნაბიჯი, რომლის მიზანსაც შეადგენს ეროვნული სულის ამოკვეთა.

ხუთი წელია იწრობა და ქანდაკდება ქართველთა მონადეცვის „ეპროპული“ სტანდარტი. ევროპელებს თურმე ყველაფერი მოსწონთ. რატომ მიგვაჩნია უცხოთა აზრი ღმრთებრივ ჟუშმარიტებად? რატომ ვსულდგმულობთ უცხოელთა იმედით? რატომ გვავიწყდება, რომ სხვა თავი სათავისოდ მუშაობს. ამის გამოა, რომ ოცი წელია გოლგოთის გზაზე ვდგავართ. ოცი წელია ქართველები სიზიფეს დღეში ვართ, მაგრამ ერთი დიდი განსხვავებით, სიზიფეს ლოდი მწვერვალამდე მაინც აპქონდა, ჩვენ თავი-სუფლების ლოდი ადგილიდან არ დაგვიძრავს. ზღაპრები, რომლებსაც ვისმენთ, ბრძებისთვისაა გათვლილი. ანტიეროვნული პოლიტიკა დაიწყო ასაკოვანი ადამიანების ბარბაროსული შეუარცხყოფით და გადავიდა სკოლის მოსწავლებზე. ამ მხრივ საყურადღებოა მეთორმეტე კლასების მკაცრი დატუქშვა და მცირებულოვნი ბავშვების სკოლაში მიღება. ხუთი წლის ბავშვებს თავიდანვე ამულებენ სწავლასაც და წიგნსაც (თუმცა, წიგნის ეპოქა დამთავრებულიაო, ქადაგებდა ევროპეიზაციის ბრძენი მამა).

რეფორმატორები გვარწმუნებენ, რომ უცხოეთიდან მოწვეული მასწავლებლები გარდაქმნიან ქართულ სკოლას და საერთოდ ქართველებს. აი, მაშინ დადგება ჩვენი ბედნიერების უამი. უცხოელი მასწავლებლები ქართველ ბავშვებს გაუადვილებენ აღთქმულ ქვეყნებში გადახვენას, რადგან

ინგლისური ეცოდინებათ. ამ საშვილიშვილო საქმის მოსაგვარუბლად რუვ-ოლუციური საქართველოს განათლების მინისტრი მოგზაურობს კონტი-ნენტიდან კონტინენტზე და აგროვებს ინგლისურის მცოდნებს (მასწავლებლობა არ არის საყალდებულო), რომ ბნელ საქართველოში განათლების სხივი შემოიტანოს. ასეთი მამულიშვილური ვოიაჟის გვერდით, ბატონი დ. შაშკინი სიამაყით აცხადებს, რომ მრავალ ქვეყანაში იხსნება საკვირაო სკოლები, რათა სამშობლოდან იძულებით გაქცეულ (ვინ გააქცია?) ქართველთა შეილებს შშობლიური ენა არ დაავიტყვდეთ. ეს არის დამოუკიდებელი საქართველოს ეროვნული პოლიტიკა? საკვირაო სკოლების ქართველი მოსწავლები განათლებას ბირითადად ინგლისურ ენაზე ეუფლებან. ხელისუფლების ზრუნვა, რომ შეუნარჩუნონ ისინი შშობლიურ გარემოს, არის პოზიორობა და მეტი არაფერი. თვით საქართველოში საყალდებულო გახადეს ინგლისური ენის სწავლება და ესპანეთში ან ბელგიაში მცხოვრები ბავშვების ბედმა გაუღვიათ პატრიოტული გრძნობა?

ინგლისურ ენაზე უცრადღების გამახვილებამ და ამ გზით უცხოეთში სწავლის გაგრძელების უპირატესობამ მომაკვდინებელი დარტყმა მიაყენა ქართულ სკოლას და უმაღლეს სასწავლებელს. გამოიწვია გულის აცრუება და ისედაც მწირი მონაცემების ახალგაზრდას ხელი ააღებინა სწავლაზე, რადგან „სწავლებულ სწავლულთა“ აგიტაციით ჩვენთან სერიოზული განათლების მიღება შეუძლებელია. ამას ქადაგებენ ის „სწავლულები“, რომლებმაც ევროპის თუ ამერიკის უნივერსიტეტებში გაიარეს ორ-სამ თვიანი სტაუირება, ღრმად ჩაწვდნენ თანამედროვე მეცნიერების როულ ლაბირინთებს და დაიპყრეს უცნობი მწვერვალები. ხელისუფლების უმაღლესი რანგის ჩინოსანთა მტკიცებით, ისინი არიან კონკურენტუნარიანი (ეს სიტყვა ძალიან აქტუალური გახდა) სპეციალისტები (ინგლისური იციან) და შეუძლიათ ქვეყნის სიბნელიდან გამოყვანა. დაპირებების მიუხედავად, მდგომარეობა კატასტროფულად უარესდება. ასეთი ზერელე მიდგომის წყალობით, უცხოური სერტიფიკატით ხელდამშვენებულს (სხვათა შორის სერტიფიკატს ყველას აძლევენ) წარმოდგენილი აქვს, რომ ყველაფერი იცის. ამ ყველაფრისმცოდნებამ მოუღო ბოლო ქართულ რეალობას და თუ ასე გაგრძელდა, მოკლე ხანში ალბათ ახალი ანბანი და ახალი დედაქნა მართლაც სასწავლი გაგვიხდება.

„სწავლებულმა სწავლულებმა“ ბარბაროსული შეუპოვრობით წარსულის ყველა სიმაღლეს შეუტიეს და ნიკილიზმით უწვად გაჯერებული სულიერების ახალი კერპები დაგვიდგინეს. ამ ეპოქალური გარდაქმნის პირველი სამიზნე დედა უნივერსიტეტი გახდა. რევოლუციას კომპრომისები არ უყევარს. ჩვენი გმირი რევოლუციონერებიც ასე მოიქცნენ: დაარტყეს და დაასამარეს. სანაცვლოდ ქვეყანა მოჰყინეს ახალი „ამბიციური“ და „პრესტიული“ უნივერსიტეტ-სუროგატებით, რომლებიც თავს იწონებენ უცხოურ პროგრამებში ჩართვის გაუგებარი გეგმებით. ხშირად შეხვდებით

ინფორმაციას, რომ ცნობილმა (მოწვეულმა) მეცნიერმა ჩაატარა ორკვირიანი ლექციების ციკლი, ან სტუდენტთა ჯგუფი ერთოვიანი სტაჟირებით გაიგზავნა ამა თუ იმ უნივერსიტეტში ცოდნის საერთო დონის ასამაღლებლად. განათლებასთან სერიოზულად დაკავშირებულ ადამიანს უჩნდება კითხეა: ერთ თვეში რისი სწავლა არის შესაძლებელი? კიდევ უფრო საინტერესოა მავანთა ენამზეობა: ამერიკელმა, გერმანელმა, ფრანგმა და სხვ. მეცნიერმა თავისი ლექციით თვალები აგვიზოლა და დღეიდან სამყაროს საიდუმლოებებში ჩაწვდომა გავიადვილდება. ასე ესმით განათლების რეფორმა განათლების მესვეურებს. ვისაც ამის სჯერა, ღმერთმა ზელი მოუმართოს, მაგრამ თაობებს აზროვნება რომ უმრუდდებათ?

უკანასკნელ ხანებში ახალი „სასიხარული“ ამბავი გაიგო ქართულმა საზოგადოებამ. ტელევიზიებიდან გავრცელდა, რომ სამშობლოდან ლუკმაპურის მოსაპოვებლად გადახვწილი ქართველები ხელისუფლებას უყურადღებოდ არ ჰყავს დატოვებული და ზრუნავს მათ ბედზე. ამ მიზნით, დიასპორის მინისტრმა (რომ გაამართლოს თავისი უწყების არსებობა) სიამაყით განაცხადა, იტალიაში მცხოვრები ქართველები გაერთიანდნენ და დაენიშნათ „კომისარი“ (ამ კაცს გვარი ქართული აქვს, მაგრამ, როგორც ჩანს, ქართული არ იცის). ეს ორგანიზაცია თურმე მოაგვარებს ჩვენს თანამემამულეთა პრობლემებს. ბატონი მინისტრი ოდნავდაც არ იწუხებს თავს გაარკვიოს, თუ რამ აიძულა ეს ადამიანები, დაეტოვებინათ სამშობლო.

ვარდოსნები პირამიდის წევრიდან ცინიკურად დაჰყურებენ დაჩოქებულ ქართველებს და ათასგვარ სისულელეს მიუწვდომელ სიბრძნედ ნაცარივით აფრქვევენ თვალებში. ნახევრად განათლებულებმა აჯობეს განათლებულებს. ზემობეჭ მედროვე ტაშის დამკვრელები, გზა გაეხსნა სიტყვების უაზრო რახარუხის ჩაჩქერს. საქართველო სტოკებს თვალაზვეულ ადამიანთა ერთობის შთაბეჭდილებას, მის ბინადართა დიდ ნაწილს თეთრისა და შავის გარჩევის უნარი წართმეული აქვს. დემოკრატია, გნებავთ რესპუბლიკა, არის თანასწორობის პრინციპზე აგებულ თანაბარუფლებიან ადამიანთა საზოგადოება. ძველი სიბრძნეა: ადამიანი ერთსა და იმავე მდინარეში ორჯერ ვერ შევა. ქართველები კველასაგან განსხვავებით, ოცი წელია დაგუბებულ და ჭაობად ქცეულ მდინარეში ვდგავართ. თან გვირწმუნებენ, რომ გიგანტური ნაბიჯებით მივდიგარო, მაგრამ საით — არ ვიცით. უხილავი ხელით ჩამოთხსლილმა გუგულის ბარტყებმა ქართველები ბუდიდან გადმოყარეს, დაამუნჯეს, დამზრუნველების შეულახეს, საქვეყნო საქმეები, როგორც ჩოხა, ისე მოირგეს, „პურისა და სანახაობის“ (ოღონდ უპუროდ) ხმამაღალი ქადაგებით არხეინად ლაღობენ. ამავე დროს არწმუნებენ ბუჩქებში შემალულ „შემდრკალ-შეშინებულ“ „ქსელის მბეჭდების“, რომ ცხოვრება სამურია. ისინიც პასუხობენ: ვუახლოვდებით აღთქმულ ბედნიერებას. თვალმაქცობს უპოვარიც და ნაპოვარიც.

დათარებობს დაუნდობლობა და შეუბრალებლობა. ამის შესანიშნავი

დადასტურებაა 26 მაისის ტრაგედია და მასთან დაკავშირებული უკეთური ქმედებანი.

„რეფორმატორებმა“ ერთი დაკვრით გაათანაბრეს მცოდნე და უცოდინარი. საოცარი აქტიურობოთ გამოირჩევან მცირე მცოდნენი. მომრავლდნენ შეშინებული ადამიანები. დიდი უბედურებაა მათი უთავბოლო ფუსფუსი და ფარისევლური მღლიქვნელობის დამამცირებელი კორიანტელი. ადრე არც თუ ურიგო ადამიანებს საკუთარი ჩრდილისაც კი ეშინიათ. ყველას ვერ მოვთხოვთ იყოს უშიშარი, მაგრამ ყველას მოეთხოვება დარჩეს ადამიანად და ღირსეულ მოქალაქედ. მცირეოდენი გამონაკლისის გარდა ხმის ამოღება და სინათლისაგან გახედვა ვერავის გაუბედავს. ღირსების გრძნობის დაქვეითება არის ნაციონალების „ტრიუმფალური“ სვლის მთავარი წყარო. ქართველ ოქროპირთა პატრიოტული შემართება ტრაფარეტული სიტყვებით შემოიფარგლება: რანი ვიყავით, რა გმირობა ჩაიდინეს ჩვენმა წინაპრებმა, როგორი სისხლის წვიმების ნიაღვარს გამოაღწია ჩვენმა სამშობლომ, მაგრამ რანი ვართ დღეს? ამ საკითხებზე მსჯელობას იშვიათად თუ გავიგონებთ. საჭირო არის საქმიანი გამბედაობა და არა სიტყვებით თამაში. მრავალრიცხოვანი პოლიტიკური პარტიების კინკლაობა გვაბრუნებს სამი საუკუნის წინათ, რომლის შესახებაც გულისტკივილით წერდა დავით გურამიშვილი („კახელების ალმა ხნული ქართველებმა დაბლა ფარცხეს... მმამ მმას სახეო გარდუჭირა, მტერთ კომბალი თავში დასცხეს“). რაც მოუტანა იმ შინააშლილობამ საქართველოს, კარგად არის ცნობილი. პარლამენტის უსუსურობის დასადასტურებლად მოვიტან ერთ ეპიზოდს ძეველი რომის ისტორიიდან. პლუტარქე წერს, ერთხელ იულიუს ცეზარმა შეამჩნია, რომ სენატორთა უმრავლესობა სენატის სხდომას არ ესწრებოდა. იკითხა, რატომ არ ესწრებოდნენ. წამოდგა უხუცესი სენატორი კონსილიუსი და უპასუხა: სენატორები სხდომებზე იმიტომ არ მოდიან, რომ შენი ეშინიათო. ცეზარმა პკითხა: თუ ასეა საქმე, შენ რატომ ესწრებიო. კონსილიუსმა ამაყად უპასუხა, ჩემი ასაკი მკარნახობს უშიშარი ვიყო, ჩემი დარჩენილი დღეები იმდენად მცირეა, რომ სიფრთხილეს აზრი არ აქვსო. ეს იყო ღირსეული პიროვნების ღირსეული პასუხი. დღევანდელ საქართველოში ბევრს ვიპოვით, კონსილიუსის მსგავსი გაბედულება რომ გააჩნდეს?

ფართო ასპარეზი გადაეშალათ იმათ, რომლებიც ცდილობენ თავის გამოჩენას რუსეთის ლანძღვა-გინებით. პარალელურად ქქა-დიდებით მოიხსენიებენ თურქებს. ამერიკელებზე ხომ ლაპარაკიც ზედმეტია, ისინი ფრთოსან ანგელოზებად ჰყავთ წარმოდგენილი. გვესმის დითირამბები ჩრდილო კავკასიელ ტომთა გმირულ წარსულზე და მათ როლზე საქართველოს ისტორიაში. ეს როლი თურქე ბოროტი ძალების მიერ დღემდე მიჩქმალული იყო და საჭიროა სამართლიანობის აღდგენა. ამ მიზნით სერიოზულად მსჯელობენ, რომ აღმართონ ჩერქეზთა გენოციდის მემორიალი შავი ზღ-

ვის სანაპიროზე. ქართველთა გმირობის მემორიალის აფეთქების ფონზე როგორ გამოიყურება ჩერქეზთა მემორიალის იდეა? ან რას შესძენს ის ის-ედაც დაპატარავებულ საქართველოს ზღვისპირეთს? ის ფაქტი დავიწყებას მიგეცით, როგორ ბანაობდნენ ჩრდილო კავკასიელები გუშინ და გუშინწინ ქართველთა სისხლში?

ბუნებაც გვსჯის თავისი მკაცრი კანონებით. რისხვად მოგვთვლინა წყალი და მწწყერი, არ დაგვაკლო მგლებისა და გველების შემოსევები, კალიებიც მოგადგნენ. მახვილდაშეცებული ქართველები ვდგავართ და ველოდებით განგების ნებას. ხელის გაუნძრევლად განგება რომ უძლურია, ეს გვაწყდება, ღირსებადაქვეითებულები მივუვებით წუთისოფლის ეკლიან გზას.

ეროვნული საგანძურის გაუფასურება დაიწყო უნივერსიტეტის ხელოფოთ. ღიმილით ხვდებოდნენ მაშინდელ მოწოდებას: გადარჩინოთ უნივერსიტეტი, გადარჩება საქართველო. საუბედუროდ, ვერც ერთი გადარჩინეთ და ვერც მეორე. პირველი მსხვერპლი იყო უნივერსიტეტი, მაგრამ ღვთის რისხა გაგრილდა, შექმ მამულს — დაპატარავდა, შექმ ენას — დაკნინდა, შექმ რწმენას, რომელიც ქართველს ეროვნებასთან ჰქონდა გაიგოებული — დამცირდა.

უკნასკნელი ხუთი იყო ქართული სიმტკიცის გამოცდა. გულდასწყვეტია, მაგრამ ერმა გამოცდა ვერ ჩააბარა. ყოველი წელი ახალი განსაცდელის მომტანი იყო. დადგა გრანდიოზული მიტინგებისა და ავადმოსაგრძარი დარბევების მძიმე ეპოქა. ბრძოლებში გმირბრძმედილ „პოლიტიკოსებს“ არცერთი ადრინდელი შეცდომა არ გაუთვალისწინებიათ. თვით სახალხო კრების ღვთაებრივი იდეაც ჩვეულებრივ მიტინგამდე ჩამოქვეითდა.

მრავალ სიწმინდეთა გაუფასურების დაგვირგვინებას წარმოადგენდა რელიგიისადმი უდიერი მოპყრობა. კანონმდებლები ისეთივე დაუნდობლობით მოექცნენ სარწმუნოებას, როგორი დაუნდობლობაც გამოავლინეს ზუსტად ხუთი წლის წინათ უნივერსიტეტის მიმართ ქართველი რეფორმატორები ღმერთს არ ეპუებიან და ადამიანებს დაინდობენ? ერთს სულიერ მამას რომ არ მოუსმენენ, რიგით მოქალაქეთა აზრს ჩათვლიან ყურადღების ღირსად? ადამიანური შესაძლებლობების იმედი ამოწურულია, მხოლოდ ღმერთი თუ გამოგვიყვანს ამ განსაცდელიდან.